

програму до конкретних умов закладу.

Висновки... Компетентність керівника навчального закладу обов'язково включає вміння використовувати програми автоматичного створення розкладу занять. Потрібно зазначити, що при цьому важливе не лише вміння працювати з якоюсь конкретною програмою, а й її пошук, аналіз та відбір. В процесі обговорення придбання прикладного програмного забезпечення необхідно врахувати певні критерії відбору. Запропоновані нами критерії дозволяють значно спростити аналіз програм та обрати найкращу з них.

Список використаних джерел та літератури:

1. Дерба Т. О. Огляд сучасних засобів інформаційно-комунікаційних технологій в управлінні середньою освітою [Електронний ресурс] / Т. О. Дерба // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2008. – № 4. – Режим доступу до журн. : <http://www.ime.edu-ua.net/em8/emg.html>.
2. Дивак В. В. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності директора школи [Електронний ресурс] / В. В. Дивак // Інформаційні технології і засоби навчання – 2007. – № 2. – Режим доступу до журн. : <http://www.ime.edu-ua.net/em2/emg.html>.
3. Інструкція з ведення ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах I-III ступенів [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://www.mon.gov.ua/laws/MON_240.doc. – Назва з екрану.
4. Інструментарій менеджера освіти. Сайт творчої групи Єльнікових [Електронний ресурс] / Режим доступу : www.elnik.kiev.ua – Назва з екрану.
5. Светлорусова А. В. Роль ІКТ у професійній підготовці майбутніх керівників навчальних закладів [Електронний ресурс] / А. В. Светлорусова // Інформаційні технології і засоби навчання – 2009. – № 1. – Режим доступу до журн. : <http://www.ime.edu-ua.net/em9/emg.html>

Анотація

О.В.Суховирський

Критерии отбора прикладного программного обеспечения автоматического создания расписания занятий

В статье обоснованы критерии отбора прикладного программного обеспечения автоматического создания расписания занятий

Ключевые слова: *прикладные программные средства, расписание занятий, критерии отбора, управление школой.*

Summary

O.V.Soukhovir's'kyi

Criteria of Choice of Applied Software of Automatic Schedule Generating

The criteria of choice of applied software of automatic schedule generating are grounded in the article.

Key words: *applied software, schedule, criteria of choice, management of school.*

Дата надходження статті:

„4” грудня 2009 р.

УДК 371.134:340

О.С.ФЕДОРЧУК,
старший викладач
(м.Хмельницький)

Модернізація вищої професійної освіти на основі компетентнісного підходу

У статті окреслено перспективи модернізації вищої професійної освіти, підготовки фахівців до діяльності в інформаційному суспільстві на основі компетентнісного підходу.

Ключові слова: *компетентнісно орієнтована освіта, інформатизація суспільства, компетентність, компетенція.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... Реформи початку 90-х років двадцятого сторіччя визначили нові напрями в розвитку нашої країни. Перехід до демократичного суспільства, що буде ринкову економіку і правову державу, вимагає адекватного реформування системи професійної освіти. Цілком очевидно, що сьогодні сучасна економіка орієнтована на кадри, вимоги до яких значно перевищують можливості більшості випускників як середньої, так і вищої школи. Очевидно і те, що важливішими для успішної професійної діяльності є не розрізнені знання, а узагальнені уміння, що проявляються в здатності вирішувати життєві і професійні проблеми, здатності до іншомовного спілкування, підготовка в сфері інформаційних технологій тощо.

Втрата монополії держави на інформацію, перетворення суспільства в інформаційне змінює вищу школу як соціальний інститут, призначений для передавання і відтворення знань про світ. У Національній доктрині розвитку освіти України відзначається, що розвиток економіки, у якій основним ресурсом стає мобільний і висококваліфікований людський капітал, вимагає досягнення нової якості масової освіти, що розуміється як „...відповідність між вимогами нової системи суспільних відносин і цінностей та вимог нової економіки [1]”.

Соціальні, економічні та політичні зміни у суспільстві протягом останнього десятиліття та відповідні до них тенденції в освіті, а саме: втрата єдності і визначеності освітніх систем; формування ринку праці і пов'язаного з ним ринку освітніх послуг; варіативність і альтернативність освітніх програм; зростання конкуренції і комерційного фактора в освітній діяльності; зміна функції держави в освіті від тотального контролю і планування – до загального правового регулювання освітніх відносин; перспективи інтеграції української освіти і української економіки у міжнародну (зокрема, європейську) систему поділу праці, зумовили необхідність обговорення та впровадження в освіту компетентнісного підходу.

Аналіз досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми... Недостатня розробленість та обґрунтованість компетентнісно-орієнтованого підходу у освіті вимагає широкого обговорення в професійному співтоваристві цілої низки питань про місце компетентностей та компетенцій серед інших результатів освіти, необхідність переорієнтації діяльності навчального закладу на формування фахової компетентності студентів і оцінку її сформованості. Проблемам компетентнісно-орієнтованої освіти присвятили свої наукові дослідження Н. Бібік, В. Болотов, Ю. Дорошенко, Б. Ельконін, О. Локшина, Н. Ничкало, О. Овчарук, О. Пометун, І. Родигіна, О. Савченко, Ю. Татур, О. Хуторской та інші.

Формулювання цілей статті... У даній статті ми прагнули довести, що однією з відповідей системи освіти на соціальне замовлення подолати розрив між результатами як загальної, так і професійної освіти і сучасними вимогами життя є компетентнісно орієнтована освіта.

Вклад основного матеріалу... Визначивши якість освіти як співвідношення між запитом суспільства і ступенем його задоволення освітою, ми повинні враховувати, що і громадянин, і суспільство, і держава по-своєму формулюють вимоги до системи освіти. Коли держава є єдиним замовником освітніх послуг і ринку праці, вищий навчальний заклад виконує єдине, традиційне завдання однотипного масового формування знань, умінь та навичок у майбутніх спеціалістів, а також їх виховання в рамках визначених ідеологічних установок. Розмаїтість замовників на ринку освітніх послуг породжує варіативність замовлень. При цьому замовлення стосується, в першу чергу, універсальних здібностей особистості та моделей поведінки.

Зростання попиту на висококваліфікованих юристів та вимог до якості їх професійної підготовки формується державними інституціями відповідно до потреб сучасного розвитку, проте зараз визначальну роль у цьому процесі відіграють роботодавці. Аналіз статистичних даних, соціологічних досліджень, газетних публікацій, наукових статей, у яких подана інформація про опитування роботодавців [2, с.51-56; 3, с.76-78], дали підстави стверджувати, що:

- уміння з інформаційних технологій є необхідним компонентом професійної підготовки студентів вищих юридичних навчальних закладів;
- сучасний рівень сформованості умінь з інформаційно-комунікаційних технологій у майбутніх правознавців - випускників вищих навчальних закладів – є недостатнім для конкурентоздатності означених фахівців на ринку праці та їх ефективної професійної діяльності.

Результати соціологічних досліджень дають підстави констатувати, що запити роботодавців з різних секторів ринку до системи професійного навчання мають загальні вимоги: уміння працювати в колективі, уміння орієнтуватися на ринку праці, готовність пов'язувати свою кар'єру з продовженням освіти, готовність змінювати профіль діяльності в залежності від зміни в стратегії розвитку підприємства, технологіях тощо, уміння самостійно працювати з інформацією, уміння приймати рішення.

Підготовка компетентного фахівця для майбутнього європейського ринку праці є важливими завданнями сучасної педагогічної теорії та практики вищої школи. Для суспільства взагалі та кожного його члена зокрема важливою є підготовка компетентних фахівців, які володіють сформованими професійними знаннями, уміннями та навичками. Становлення особистості професіонала успішно здійснюється лише в тому випадку, коли в процесі навчання формується система адекватних професійних уявлень, які найбільше впливають на формування життєвих планів особистості, організують і спрямовують її активність, надають їй своєрідний, неповторний індивідуальний і соціальний статус. Найявні в суб'єкта професійні уявлення впливають на його професійний розвиток, і, поряд з іншими особистісними характеристиками (інтересами, цінностями, ідеалами і т.д.), виступають як регулятори професійного самовизначення.

Увага до особистості, що навчається, як до основної соціальної цінності завтрашнього дня, вимагає будувати систему освіти таким чином, щоб забезпечити індивідуальну траєкторію особистого професійного становлення майбутнього фахівця. Можна говорити про те, що роль освіти полягає в навчанні та вихованні фахівця, здатного здійснити якісні зміни у обраній професійній діяльності.

Компетентнісно орієнтований підхід до освіти не заперечує необхідності формування знанневої бази і комплексу навичок, умінь, та елементів функціональної грамотності (соціально прийнятних алгоритмів дій в типових ситуаціях). Мова йде про досягнення інтегрованого результату – певної компетентності. Категорія „компетентність” є наслідком нової економіки і нового підходу до людських ресурсів, що

виникла з потреби в адаптації людини до мінливих умов (у виробництві – до нових технологій) і не співвідноситься із усталеною системою понять дидактики.

Як показало дослідження, компетентність є функціональною характеристикою і завжди проявляється у діяльності. Природа компетентності така, що вона може проявлятися тільки в органічній єдності з цінностями людини, тобто за умови глибокої власної зацікавленості у обраному виді діяльності. На практиці змістом діяльності може бути досягнення конкретного результату (продукту) або способу поведінки. Ознаки компетентності зумовлені постійними змінами суспільних відносин: компетентність має діяльнісний характер, поєднує узагальнені уміння та навички з практичними вміннями і знаннями в конкретних галузях; проявляються в умінні здійснювати вибір, адекватно оцінювати себе у конкретній ситуації. Компетентний фахівець, орієнтується на перспективу, передбачає зміни, усвідомлює необхідність навчатися протягом усього життя. Особливістю фахової компетентності є те, що компетентність формується і реалізується сьогодні, але зорієнтована на майбутнє.

Аналіз компетентності певного фахівця дозволяє визначити індивідуальні й освітні стратегії, обрати відповідні технології навчання, побудувати механізми внутрішнього та зовнішнього оцінювання рівня навченості (підготовленості) студентів. Кінцевим результатом має стати комплекс найбільш універсальних за своїм характером і ступенем застосовуваності ключових фахових компетенцій, що визначають індивідуально-професійний розвиток фахівця певної галузі. Таким чином компетенції – це узагальнені способи дій, що забезпечують продуктивну професійну діяльність, це здатність людини реалізовувати на практиці свою компетентність.

Як показало наше вивчення, доречно виділити наступні ключові компетенції:

- організація власного ресурсу, самого себе для успішного розв'язання проблем (самоменеджмент);
- одержання даних про ситуацію і про себе (інформаційна);
- залучення ресурсів інших людей шляхом взаємодії з ними (комунікативна).

Наголосимо, що ключові компетенції надпредметні і міждисциплінарні, вони можуть застосовуватися не лише у навчальному процесі, в професійній діяльності, але й у сім'ї, політичній сфері тощо. Ця надпредметність співзвучна властивості міжпредметності інформатики, її сьогоднішньому проникненню в усі сфери життєдіяльності людини.

Важливість ключових компетенцій для життєдіяльності кожної людини зумовлена також притаманними їм функціями:

- формування в людини здатності навчатися та самонавчатися;
- забезпечення майбутнім фахівцям гнучкості у взаєминах з роботодавцями, мобільності, соціальної і виробничої адаптивності;
- усвідомлення репрезентативності, визначення рівня успішності у конкурентному середовищі ринку праці.

На всіх рівнях системи освіти ці основні функції компетенцій закріплюють за ними статус основи освітнього процесу.

Компетентність, на наш погляд, якраз і є тією ланкою, якою раніше часто нехтували в педагогічному процесі, не доводячи засвоєння знань і формування навиків до їх втілення в діяльності. Оцінка успішності майбутнього фахівця тільки за сумою відтворюваних знань не дозволяла визначити його готовність як фахівця до самостійної роботи у тій чи іншій галузі. Практично повсюдно випускники вищих навчальних закладів сприймалися як носії певних, проте, іноді і непотрібних на виробництві знань, яким потрібен певний час для оволодіння практичними вміннями роботи під керівництвом досвідчених наставників. Саме в обов'язок цих наставників входило залучення молодих фахівців до вирішення ситуацій, у яких їх знання могли б набути соціальної, суспільної і професійної цінності.

Результатом аналізу наявних підходів щодо змісту професійної компетентності є твердження, що професійна компетентність – це:

- мета фахової підготовки майбутнього правознавця;
- проміжний результат, який є характеристикою рівня готовності майбутнього юриста до здійснення ним професійної діяльності у відповідності до функціональних обов'язків;
- кінцевий результат професійної підготовки.

У сьогоднішніх умовах компетентнісний підхід відображає такий зміст освіти, що не зводиться до знаннево орієнтованого компонента, а вимагає цілісного вирішення життєвих проблем, виконання ключових (таких, що відноситься до багатьох соціальних сфер) функцій, соціальних ролей, компетенцій. Як зазначає Б.Д. Ельконін, „ми відмовилися не від знання як культурного предмета, а від визначеної форми знань, знань „про всяк випадок”, тобто відомостей [4, с.125]”. Компетентність завжди проявляється в діяльності. Природа компетентності така, що вона може виявлятися тільки за умови глибокої особистої зацікавленості у обраному виді діяльності. На практиці змістом діяльності може бути досягнення конкретного результату або способу поведінки.

З огляду на це компетентнісний підхід висуває на перше місце не інформованість майбутнього фахівця, а здатність успішно вирішувати проблеми, що виникають у наступних ситуаціях:

- у пізнанні і поясненні дійсності;
- у процесі освоєння техніки і технологій;
- у взаєминах людей, у етичних нормах, у оцінці власних учинків;
- у практичному житті у процесі виконання соціальних ролей громадянина, члена родини, покупця, клієнта, глядача, виборця;
- у правових нормах і адміністративних структурах, у споживчих і естетичних оцінках;
- у виборі професії й оцінці своєї готовності до навчання в професійному навчальному закладі, коли необхідно орієнтуватися на ринку праці;
- у вирішенні власних проблем: життєвого самовизначення, вибору стилю і способу життя, способів розв'язання конфліктів.

Висновки... Таким чином, враховуючи усе викладене вище, можна стверджувати, що реалізація компетентнісного підходу у вищій професійній освіті буде сприяти досягненню його основної мети - підготовці кваліфікованого фахівця відповідного рівня і профілю, конкурентоздатного на ринку праці, що вільно володіє професійними знаннями та вміннями і орієнтованого в суміжних областях діяльності, здатного до ефективної роботи за фахом на рівні світових стандартів, готового до постійного професійного росту, соціальної і професійної мобільності.

Список використаних джерел та літератури:

1. Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні : Указ Президента України від 12.09.1995 р. № 832/95 // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1997. – № 1. – С. 7–11.
2. Коваль Т. І. Вимоги до особистісно орієнтованої професійної підготовки з інформаційних технологій майбутніх менеджерів-економістів / Т. І. Коваль // Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. праць. – К. : ЕКМО, 2004. – Вип. 1. – С. 51–66.
3. Розбудова менеджмент-освіти в Україні. Програма дій // Консорціум із удосконалення менеджменту освіти в Україні. – К., 2001. – 110 с.
4. Эльконин Д. Б. Психология игры / Д. Б. Эльконин. – М. : Педагогика, 1978. – 304 с.

Анотація

О.С.Федорчук

Модернізація вищого професійного образования на основани компетентностного подхода

Определены перспективы модернизации высшего профессионального образования, подготовки специалистов к деятельности в информационном обществе на основани компетентностного подхода.

Ключевые слова: компетентно-ориентированное образование, информатизация общества, компетентность, компетенция.

Summary

O.S.Fedorchuk

Modernization of Higher Professional Education on the Basis of Competence Approach

The prospects of modernization of higher professional education, preparation of specialists to the work in the information society on the basis of competence approach are determined.

Key words: competence-oriented education, informatization of society, awareness, competence.

Дата надходження статті:

„4” грудня 2009 р.

УДК 37.036.001.76 (045)

Г.Я.ФЕДУХ,

старший викладач

(м.Хмельницький)

Інноваційні підходи до формування творчої особистості

У статті розглянуто науково-методичні та практичні підходи до формування творчої особистості майбутнього організатора роботи з учнівськими об'єднаннями сучасного загальноосвітнього навчального закладу.

Ключові слова: творчість, творча особистість, колективна творча діяльність, педагогічна майстерність.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Глобалізація процесів соціального розвитку та технологічний інформаційний характер сучасної цивілізації зумовлюють необхідність у розвитку людини, здатної творчо розв'язувати безліч різноманітних нагальних проблем.

Потреба сучасного суспільства у всебічній творчій активності людини вимагає виховання діяльної, духовно багатой особистості. Суспільству потрібні люди освічені, виховані, які можуть конструктивно працювати в сучасних динамічних умовах життя.

Пріоритети сучасного соціально-економічного розвитку суспільства підвищують вимоги до освіти, яка виступає головним чинником у відтворенні та зростанні інтелектуального, духовного та економічного потенціалу суспільства.